

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı: 1993/16

Karar Sayısı: 1993/24

Karar Günü: 6.7.1993

R.G. Tarih-Sayı :21.08.1993-21675

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 522. maddesinin son fıkrasında yer alan "Eğer fail bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden birini işlemiş olursa cezayı tenkise mehal yoktur." ibaresinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemidir.

I- OLAY :

Karşıyaka Cumhuriyet Savcılığı'nın iki yakınıcıyı saat 23.00 sıralarında kollarından çekerek تنها bir sokağa götürüp, tehditle birisinden 190 bin, diğerinden 10 bin lirayı zorla aldıkları savıyla sanıklar hakkında Türk Ceza Yasası'nın 495/1., 64., 497/1. maddelerine göre cezalandırılmaları için açtığı kamu davasına bakmakta olan yerel Mahkeme, uygulama durumunda bulunduğu Türk Ceza Yasası'nın 522. maddesinin son fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ilişkin Cumhuriyet Savcılığı savının ciddî olduğu kanısına vararak, iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiştir.

III- YASA METİNLERİ :

A- İptali İstenen Yasa Kuralı :

Türk Ceza Yasası'nın 522. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"Eğer fail aynı neviden olun cürümlerden dolayı mükerir bulunur veya bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden birini işlemiş olursa cezayı tenkise mahal yoktur."

B- Dayanılan Anayasa Kuralı :

İtiraz gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralı şudur:

"MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İÇTüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Yılmaz ALİFENDİOĞLU, Servet TÜZÜN, Mustafa ŞAHİN, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet NSEZER, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN ve Mustafa BUMİN'in katılmalarıyla 14.4.1993 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN ve Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve oyçokluğu ile; sınırlama sorununun ise esas inceleme evresinde ele alınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ :

İşin esasına ilişkin rapor, başvuru kararı ve ekleri, Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülen yasa kuralı ile itiraza dayanak yapılan Anayasa kuralı, bunlarla ilgili gerekçeler ve öbür yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Sınırlama Sorunu :

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, Türk ceza Yasası'nın 522. maddesinin son fıkrasında yer alan "...bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden birini işlemiş olursa..." biçimindeki ibarenin iptalini istemiştir. Bu ibarenin, içerdiği kapsama göre bütünüyle mahkemenin uygulama alanına girip girmediği gözetilerek sınırlama yapılmasına ya da yapılmamasına ilişkin sorunun çözümü, ilk inceleme kararıyla esas inceleme evresine bırakıldığından bu konu öncelikle ele alınmıştır.

İtiraz yoluyla iptali istenen 522. maddenin son fıkrasına göre, failin, Ceza Yasası'nın 10. Bab'ının İkinci Faslı'nda yazılı cürümlerden birinin işlenmesi durumunda, cezasının, 522. maddenin ilk fıkrasına göre indirilmemesi dava konusunu ilgilendirmektedir. Mahkemenin elindeki davada, suçun geceleyin işlenmesi nedeniyle sanıklar hakkında 495. maddenin birinci fıkrası yoluyla 497. maddenin birinci fıkrasına göre ceza verilmesi istenmektedir. 497. maddenin birinci fıkrası, suçun "geceleyin" veya mağdurun "silâh ile tehdit edilerek" işlenmesi durumunda uygulanma olanağı bulacaktır. Olayda suç gece işlenmesine karşın, silâh tehdidiyle işlenmemiştir. Bu yönden suçun "silâh tehdidi ile işlenmesi"ne ilişkin kural, mahkemede görülmekte olan davada uygulanmayacaktır.

Açıklanan durum karşısında itiraz yoluna başvuran mahkemenin iptalini istediği "...bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden biri işlenmiş olursa..." ibaresinin, bakılmakta olan davada Türk Ceza Yasası'nın 497. maddesindeki "...geceleyin..." sözcüğüyle uygulama yeri bulunduğu, 497. maddedeki, suçun silâh tehdidiyle işlenmesi durumunda bu dava için söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, Türk Ceza Yasası'nın 522. maddesinin son fıkrasında belirtilen yukarıdaki ibarenin iptaline yönelik itiraza ilişkin esas incelemenin, 497. maddedeki "...geceleyin..." sözcüğüyle sınırlı olarak yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

B. Anayasaya Aykırılık Sorunu :

1. İtiraza Konu Olan 522. Maddenin Son Fıkrasının Anlam ve Kapsamı :

Türk Ceza Yasası'nın Onuncu Bab'ı "Mal aleyhine cürümler"e ilişkindir. Bu Bab'ın Birinci Faslı'nda "hırsızlık", İkinci Faslı'nda "Yağma ve yol kesme ve adam kaldırmak" suçları ve bunlara verilecek cezalar belirlenmiş; bu Bab'ın Sekizinci Faslı'nda ise, 1-7 Fasıllarda öğeleri ve cezaları gösterilen suçlarla ilgili olarak ortak kurallar düzenlenmiştir. 522. maddenin ilk fıkrası, Onuncu Bab'ta açıklanan cürmün konusu olan şeyin veya verilen zararın kıymetine göre

cezalarda arttırmayı ya da indirimi öngörmüş; son fıkrası ise, failin, aynı, türden olan cürümlerden dolayı "mükerrir" olması veya bu Bab'ın İkinci Fıslı'nda yazılı cürümlerden birini işlemesi durumunda cezanın indirilmiyeceği kuralını getirmiştir.

Bakılmakta olan davada, 495. maddede öğeleri belirlenen suçun geceleyin işlenmesi nedeniyle cezası 497. maddeye göre verilecek ve 497. madde de onuncu Bab'ın İkinci Fıslı kapsamı içinde kalması nedeniyle 522. maddenin son fıkrasına göre indirim yapılamıyacaktır.

2. Anayasanın 10. maddesi yönünden inceleme:

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, yağma suçunun aynı Bab'ın Birinci Fıslı'nda yer alan hırsızlık suçu ile benzer nitelikte bulunduğunu, hırsızlıkta malın değerine göre arttırma ya da indirim yapılmasına karşın, yağma suçlarında arttırma yapılabildiği halde, 522. maddenin son fıkrasındaki iptali istenen kural nedeniyle indirim yapılamadığını, rüşvet suçlarında bile yapılabilen bu tür indirimlerin yağma suçlarında uygulanmamasının suçlar arasında verilecek cezalar yönünden eşitsizlik yarattığını, dava konusu olayda cebir, şiddet ve tehdit yoluyla alınan paranın 10 bin ve 190 bin TL. gibi günün ekonomik koşullarına göre küçük bir miktar olduğunu ve bu durumun Anayasa'nın 10. maddesine aykırı düştüğünü ileri sürmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin bir çok kararında belirtildiği gibi, yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Anayasanın öngördüğü eşitlik, mutlak anlamda bir eşitlik olmayıp haklı nedenlerin bulunması durumunda farklı uygulamalara olanak veren bir ilkedir.

Suçlu, topluma uyum güçlükleri gösteren ve uyumsuzluğu suç işlemesiyle açığa çıkan kişidir. Cezanın caydırıcılığı ve suçlunun, uyum sağlayabilecek duruma getirilerek topluma yeniden kazandırılması ceza politikasının temel amaçlarından birini oluşturur. Toplumun suça verdiği önem, cezanın miktarını ve türünü belirleyici öğelerden birinin oluşturur. Bu husus, devletin ceza politikası ile güttüğü amaca uygun olarak, bu konudaki değerlendirmesine ve takdirine bağlı kalır.

Türk Ceza Yasası'nın "yağma (gasp)" olarak nitelediği suçlar, aslında kişi üzerinde cebir ya da tehdit kullanılarak yapılan hırsızlıktır. Bu tür suçlarda, hırsızlıkla olduğu gibi yalnız mülkiyet hakkına değil ayrıca kişinin beden tümlüğü ve özgürlüğüne de saldırılmaktadır. Yasakoyucu, yağma eylemini suç sayıp ceza öngörmekle, mülkiyet hakkıyla birlikte kişi özgürlüğünü de korumak amacını gütmektedir. Yağma suçunda, zilyetlik ya da mülkiyet hakkını bozma (ihlâl) baskın öğe kabul edilerek bu suç Türk Ceza Yasası'nın mala karşı suçlar bölümüne alınmıştır. Ancak bu düzenleme yağma suçunun "karma suç" niteliğini ortadan kaldırmaz.

Kişi özgürlüğüne, ruh ve beden tamlığıyla mala karşı yönelen ve Türk Ceza Yasası'nın Onuncu Bab İkinci Fıslı'nda yazılı suçlar için verilecek cezalarda 522. madde nedeniyle indirim yapılamaması, devletin ceza politikasıyla, suça verdiği önemle, başka bir deyişle takdirile ilgili bir konudur. Bu durum, ayrı suçların ayrı kurallara bağlı kalmasının haklı nedenini de oluşturmaktadır.

Tehdit yoluyla alınan malın değerinin düşüklüğü kuşkusuz, sanık lehine cezayı hafifletici takdirî bir neden sayılabilir.

Açıklanan nedenlerle Türk Ceza Yasası'nın 522. maddesinin son fıkrasında yer alan "...bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden birini işlemiş olursa..." ibaresinin Anayasanın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı bir yanı bulunmadığından itirazın reddine karar vermek gerekir.

VI- SONUÇ :

A. Esas incelemenin "Türk Ceza Yasası"nın 497. maddesindeki "...geceleyin..." sözcüğü ilişkisiyle sınırlı olarak yapılmasına,

B. Sınırlama kararı uyarınca incelenen Türk Ceza Yasası'nın 522. maddesinin son fıkrasında yer alan "...bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden birini işlemiş olursa cezayı tenkise mahal yoktur." kuralının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

6.7.1993 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Yılmaz ALİEFENDİOĞLU
Üye	Üye	Üye
Mustafa GÖNÜL	Oğuz AKDOĞANLI	İhsan PEKEL
Üye	Üye	Üye
Selçuk TÜZÜN	Ahmet N. SEZER	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	
Mustafa BUMİN	Sacit ADALI	